

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. II. Quid sit Ecclesia, & quinam in ea contineantur?

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

dicant, fixè se ac firmiter aqualarum more in-
tueri, ac lynceis oculis penitus introspicere glo-
riantur, ad ejus tamen qualescunque radios cre-
cutiunt, & vespertilionum instar caligant. Plu-
ra hac de re dixi Tomo præcedente, Disp. pri-
mâ, Sect. 4. ubi nostri temporis hæreticorum
dissensiones, rixas ac discordiam fusè sum pro-
secutus.

IV.
Rejicitur
privatus
hæreticorum
spiritus.

Inanius multo est ac futilius, quod ad vivæ re-
gulæ necessitatem excludendam asserunt sectarii,
se nimirum per privatum spiritum, peculiarésque
à Deo immittas inspirationes ac illuminationes
regi, per quas omnia Scripturæ loca, quantum-
vis abdita ac difficilia perspecta se habere aiunt
& penitus explorata, earumque adminiculo du-
bia omnia, maximè etiam implexa & intricata
solvere, & quascunque occurrentes controver-
sias dirimere se posse affirmant.

V.
Nihil ina-
nium, nec
absurdum
quàm om-
nia tribuere
spiritui pri-
vato.

Sed quis non videt quàm hoc vanum sit, &
frivolum; hoc enim pacto Fides, cum tamen
unam tantum esse doceat Apostolus, tot erunt
quot hominibus hæc placebit imaginari & dice-
re se habere spiritus privatos, adeoque quod vol-
let quisque credet pro libito, nec diversas tantum,
sed contrarias etiam Fides habebunt, & planè
inter se oppositas, alius namque dicit sibi à pri-
vato suo spiritu suggeri esse duas tantum perso-
nas divinas, alius à suo suggeri esse quatuor, alius
fortassis esse nullam: & hoc modo in omni, quæ
oriri possit controversiâ procedent. Imo hac rati-
one sectarii de facto procedunt, & eodem, ut
prædunt spiritu dictante, pugnantia credunt,
& aliis credenda proponunt, ut nervosissimè &
elegantissimè ostendit fortissimus ille Fidei Catho-
licæ pugil Pater Edmundus Campianus in eru-
ditissimo illo libello decem rationum, ubi ratio-
ne primâ cum varia & opposita, quæ privatus cu-
jusque spiritus sectarii suggerere placita recen-
sisset, sic concludit: Denique cum omnia credant
suo quisque spiritui, nomen Sancti Spiritus horribilè
blasphemiam mentiantur. Deinde teste Apostolo
ad Romanos decimo: Fides est ex auditu, &c. &
Quomodo audient sine prædicante: frustra ergo ad
privatum spiritum recurritur.

Privatus
hæretico-
rum spiritus
suggerit pu-
gnantia.

Verissimum
P. Edmundi
Campiani
dictum.

VI.
Ad vivam
regulam ne-
cessario est
recurriturum.

Manifestum ergo est vivam aliquam & visibi-
lem, publicamque regulam esse necessariam, ad
quam pro difficultatibus, quæ oriri possint, de-
cidendis, dirimendisq; litibus & controversiis
recurritur: hoc enim in omni benè instituto regno
& republicâ videmus, supremum scilicet ali-
quem constitutum esse judicem, penes quem sit
plena potestas dubia omnia, quæ occurrunt re-
solvendi, finemque litibus, litigantibus silentium
imponendi; cujus proinde sententiæ ac judicio
stare omnes debeant, nec cuiquam fas sit refraga-
ri. Quod si hoc in civili republicâ fieri videam-
us, quanto magis fieri debet in Ecclesiasticâ,
in qua non pauciores, imo multo plures majo-
risque longè momenti occurrunt difficultates &
controverſiæ, utpote ad animarum salutem, ater-
næque beatitudinis adaptionem spectantes. Et sanè
à summo rerum omnium moderatore Deo
non satis hominibus prospectum videretur, si ta-
lem nobis judicem non providisset: cujus proinde,
ut summa auctoritas, ita vox clara esse debet
& infallibilis, & cui omnes sine appellatione
illico acquiescant. Quis autem hic iudex sit, &
quæ regula, constabit ex sequentibus. Videatur
Bellarminus libro 3. de Verbo Dei, cap. 3. &
alii, qui rem hanc fusissimè tractant contra hujus
temporis sectarios.

In omni re-
publicâ su-
premus ali-
quis iudex
est statu-
endus.

Ejusmodi
iudicem
maximè po-
tentiali regi-
men Eccle-
siasticum.

SECTIO SECUNDA.

Quid sit Ecclesia, & quinam in eâ
contineantur.

ECCLESIA generatim sumpta idem est ac
congregatio fidelium, seu coetus hominum
in unam veram Fidem conspirantium, unde nul-
lo unquam tempore in orbe defuit. Si tamen
nominis etymologiam spectemus, non tam pro-
priè congregatio dicitur, quàm evocatio, dedu-
citur namque à Græco verbo ἐκκλησία, quod
idem sonat atque evoco, ita ut Ecclesia rigorosè
dicta sit propriè coetus vocatorum. Ecclesia latè
sumpta est triplex, triumphans, patiens, & militans;
triumphans in Cælis, in Purgatorio patiens,
in terra militans.

I.
Quid nomi-
ne Ecclesia
intelligatur.

Ecclesia est
triplex.

Porro, quamvis nomen Ecclesiæ, Judæorum
quoque populo applicari quondam potuerit, cum
essent coetus fidelium Deum peculiari modo ac
ritu colentium, usus tamen jam obtinuit ut signi-
ficet Ecclesiam Christianam, seu à Christo spe-
cialiter institutam, quemadmodum Matth. 16.
v. 18. dixit: Super hanc petram ædificabo Ecclesiam
meam. Est ergo hæc Ecclesia congregatio fide-
lium, qui Fidem in Baptismo professi, Romano
Pontifici tanquam capiti subjiciuntur, seu, ut lo-
quitur S. Cyprianus: est plebs sacerdoti adunata,
& Pastori suo grex adherens. Est denique coetus
sub uno sacrificio & sacramentis Deo serviens,
& peculiarem ei cultum exhibens, per quæ ab
omnibus aliis coetibus distinguitur.

II.
Vox Ecclesia
jam denotat
Ecclesiam
Christi.

Hi itaque sunt in Ecclesiâ; nunc videndum
quinam ab eâ excludantur. Et quidem de infide-
libus non baptizatis certum est eos non esse de
Ecclesiâ, quæ nimirum, ut diximus, est con-
gregatio Fidelium: quare de his dicit Apostolus
primæ ad Corinthios 5. v. 12. Quid enim mihi de
in qui foris sunt, judicare? Quod etiam de Tur-
cis & Judæis est dicendum.

III.
Infideles non
baptizati
non sunt in
Ecclesiâ.

Catechumeni non sunt propriè & actu in Ec-
clesiâ, sed tantum potentia, ut ex communi con-
sensu Patrum ostendit Bellarminus tomo secundo,
libro 3. de Ecclesiâ, cap. 3. cum necdum suscepe-
rint baptismum qui est janua Ecclesiæ, unde ad
nullum omnino sacramentum jus habent, nec
possunt ab Ecclesiâ puniri. Salvati tamen possunt,
cum sint fideles, ad hoc namque sufficit quod
sint in Ecclesiâ voto, quamvis re non sint; &
in hoc differt Ecclesia ab Arcâ Noè, extra quam
nullus omnino salvari ab aquis diluvii & submer-
sione potuit, quantumvis post inchoatum dilu-
vium, omnibus votis in eâ esse cupivisset.

IV.
Catechume-
ni non sunt
in Ecclesiâ
actu, sed po-
tentia.

Excommunicatos ejiciunt ex Ecclesiâ Bellar-
minus libro illo tertio, cap. 5. Valentia hic, q. 1.
punct. 7. §. 19. Tannerus Disp. 1. q. 3. dub. 2.
Alii tamen asserunt excommunicatos non esse ab
Ecclesiâ excludendos, juxta illud S. Augustini con-
tra Donatistas, cap. 20. Non separamus à populo
Dei, quos degradando vel excommunicando punimus.

V.
Viri ex-
communi-
cati non sunt
de Ecclesiâ.

Hæretici simpliciter non sunt in Ecclesiâ, cum
Fide careant, quæ est ædificii spiritualis Ecclesiæ
fundamentum: undò Capite Firmiter de summâ
Trinitate Ecclesia appellatur Ecclesia fidelium, &
in Catechismo Romano fidelium coetus. Unde
idem dicendum videtur de hæreticis etiam oc-
cultis, quamvis nonnulli eos in Ecclesiâ collo-
cent. Aliquo tamen modo dici possunt spectare
ad Ecclesiam hæretici, quia nimirum in eâ esse
deberent,

VI.
Hæretici nec
aperti nec
occulsi sunt
in Ecclesiâ.

III.
Tradit
v. 21
v. 22
v. 23

III.
v. 21
v. 22
v. 23

III.
v. 21
v. 22
v. 23

III.
v. 21
v. 22
v. 23

III.
v. 21
v. 22
v. 23

TOM. II.
Punire tam-
en eos po-
test Ecclesiâ.

deberent, ac proinde punire eos potest Ecclesiâ, & cogere ut ad ipsam redeant, sicut pastor ovem errantem potest vi reducere ad ovile. Licet verò characterem hominis Christiani retineant, non arguit eos esse in Ecclesiâ, hunc enim etiam in inferno retinent, cum tamen S. Thomas 3 parte, quaest. 8. art. 3. dicat, damnatos nec actu nec potentia esse membra Christi.

VII.
Sintne Schi-
smatici de
Ecclesiâ.

Idem affirmat Bellarminus de Schismaticis, eos scilicet non esse de Ecclesiâ, quod similiter docet Valentia, & Tannerus supra citati. Nonnulli tamen, ut Alphonsus de Castro libro de hæreticorum punitione, capite 24. & alii, Schismaticos aiunt non esse hoc nomine ab Ecclesiâ excludendos. Etsi enim rebelles sint & refractarii, Summoque Pontifici in quibusdam obtemperare reculent, cum tamen Fidem & baptismum retineant, in quibus essentia membri Ecclesiæ consistit, non est, inquiunt, cur quis eos existimet esse ab Ecclesiâ separandos. Verum est quidem, esse ab Ecclesiâ separandos ab Ecclesiâ Schismaticos, sed ideo hoc modo loquuntur quia cum schismate conjunctam habebant hæresim, ut in schismaticis Græcis modò contingit.

VIII.
Non præde-
stinati tan-
tùm & iusti,
sed reprobi
etiam &
mali sunt in
Ecclesiâ.

Quamvis autem nomen Ecclesiæ interdum, ut Psalmo 88. vers. 6. ad solam congregationem justorum restringatur, Fide tamen certum est, non prædestinatos tantùm, ut olim volebant Wicleffus & Joannes Hufs, & nuper dixit Calvinus, nec justos tantùm, ut post Donatistas affirmant Lutherani, sed malos etiam & reprobos esse in Ecclesiâ. Probatur: Ecclesiâ namque comparatur *area*, in qua triticum simul & palæ; *sagena*, in qua pisces boni & mali; *Arca Noë*, in qua animalia munda & immunda continebantur. Hæc proinde veritas tum in Concilio Constantiensi Sess. 15. tum Tridentino Sess. 6. can. 28. est definita, ubi Concilium anathema dicit illi, qui asseruerit eum, qui fidem sine charitate habet, non esse Christianum. Videatur Bellarminus libro tertio de Ecclesiâ, & alii, qui hæc fusissimè contra sectarios discutunt.

Cur *area*,
sagena, &
Arca Noë
comparentur
Ecclesiâ.

SECTIO TERTIA.

Alia quedam inquiruntur circa naturam & notionem Ecclesiæ.

I.
Negant hæ-
retici Eccle-
siam esse vi-
sibilem.

I. **H**is ergo positis, Quæritur primò, utrùm vera Ecclesiâ sit visibilis? Negant hæretici; unde Lutherus libro de sermo arbitrio ait Ecclesiâ non esse illos, quos vulgo dicimus Ecclesiâ, hominum scilicet multitudinem, Deo sub Romano Pontifice certo ritu & cultu servientium, sed paucos pios, quos Deus tanquam reliquias occultè conservat & abscondit, seu veluti scintillas quasdam aut prunas cineri suppositas dolofo.

II.
Variis modis
ostenditur
Ecclesiâ
esse visibi-
lem.

II. Constans tamen Orthodoxorum omnium sententia est veram Christi Ecclesiâ esse visibilem. Hoc imprimis ostenditur ex rebus variis, quibus Ecclesiâ in sacris literis comparatur, *area* scilicet, *reti*, *ovili*, & *civitati supra montem posita*. Quare S. Augustinus libro de unitate Ecclesiæ, cap. 14. & alibi illud Matthæi 5. vers. 14. Non potest civitas abscondi supra montem posita, intelligit de Ecclesiâ. Deinde Matthæi 18. vers. 17. dicit Christus: *Dic Ecclesiâ, si Ecclesiâ non audierit: quod apertè arguit Ecclesiâ esse visibilem, alio-*

qui si eam quis non videat, quo pacto vel illi dicet quidquam, vel etiam audiet.

In hac etiam veritate illustrandâ multi sunt Patres antiqui, eumque esse Ecclesiæ fulgorem asserunt, ut abscondi nullo modo possit. Hinc Sanctus Cyprianus libro de unitate Ecclesiæ sic habet: *Ecclesiâ Domini luce perfusa, radios suos per orbem terrarum spargit.* Sanctus etiam Chrysostomus homiliâ quartâ in cap. 6. Isaïæ: *Facilis, inquit, Solem extinguere, quàm Ecclesiâ obscurari.* Idem sapius docet S. Augustinus, qui Ecclesiâ visibilem adeo esse affirmat, ut eam nemo non videre nequeat, nisi ultra oculos claudat. Concludo itaque hujus Sancti Doctoris verbis Tractatu secundo in Epist. Joannis: *Quid amplius dixerunt sum, quàm cæcos, qui tam magnum montem non vident? Qui contra lucernam, in candelabro positam oculos claudunt?*

Quæritur secundò: Utrùm hæc Ecclesiâ possit in Fide errare? Respondetur negativè: & primò quidem non posse eam errare, aut deficere per hæresim est clarissimum, in symbolo enim vocatur *Sancta Ecclesiâ Catholica*, cum hæresi autem consistere sanctitas non potest, hæresis namque fundamentum sanctitatis destruit, nempe Fidem, sine hac enim impossibile est placere Deo: si ergo tota Ecclesiâ hoc modo deficeret, desineret esse vera Ecclesiâ, ut rectè affirmat Suarez, & fieret synagoga satana. Imo ulterius existimo cum eodem Suarez libro primo defensionis Fidei, cap. 4. ne quidem per ignorantiam invincibilem errare posse Ecclesiâ in iis, quæ credit tanquam certa de Fide. Ratio est, nam ab Apostolo 1. ad Timotheum cap. 3. vers. 15. dicitur Ecclesiâ *Columna & firmamentum veritatis*: quæ autem in eâ firmitas, si decipi possit, & in rebus etiam maximi momenti, ipsisque adeo Fidei mysteriis errare? Quòd verò per hæresim, ut diximus, errare nequeat, probat dictum illud Christi Matth. 16. vers. 18. *Super hæc petram edificabo Ecclesiâ meam, & porta inferi non prevalebunt adversus eam.* Christus nimirum ita illi speciali protectione assistit, ut in nullum errorem induci possit, quemadmodum hunc Matthæi locum communiter intelligunt Sancti Patres. Unde hæc veritas in variis Conciliis manifestè est definita. Videatur Bellarminus, Hosius, Tannerus, & alii, qui hæc fusissimè contra sectarios prosequuntur: ad nostrum verò institutum, qui Theologiam tantùm scholasticam, non res cum hæreticis controversas scribimus, non pertinent.

Est ergo Ecclesiâ infallibilis, nec solum ipsa errare non potest, aut in Fide deficere, sed nec falsum aliis credendum proponere: sicque est regula viva Fidei, cui proinde obtemperare omnes debent, & dicto esse obsequentes. Ad rei autem hujus explicationem recolendum quod supra Disputatione quintâ dixi, Ecclesiâ scilicet duobus modis sumi, *formaliter*, seu pro toto cœtu fidelium, & *representativè*, vel, ut alii loquuntur, *virtualiter*, nempe pro Prælati & Pastori- bus Ecclesiæ in Concilio Generali à Romano Pontifice approbato, qui res omnes definiendi potestatem habent, quorum proinde scita velut à Deo tradita amplecti omnes debent, eorumque dictis acquiescere. Extra Concilium verò hæc potestas residet in solo Romano Pontifice.

Quando autem dicimus Ecclesiâ esse regulam vivam Fidei, non est intelligendum de Ecclesiâ formali, seu de universo cœtu fidelium, moraliter enim impossibile est ut tota Ecclesiâ ad aliquid

III.
Auctoritas
Patrum
probat
Ecclesiâ
esse visibi-
lem.

IV.
Ecclesiâ
errare nullo
modo po-
test.

Ne quidem
per ignoran-
tiam invin-
cibilem er-
rare potest
Ecclesiâ.

Ecclesiâ
columna est
& firma-
mentum
veritatis.

Docent Con-
cilia Eccle-
siam errare
non posse.

V.
Ecclesiâ est
regula viva
Fidei, & ad
omnes con-
troversias
decidendas
ordinata.

IV.
Tota Eccle-
sia non est
apud nos sic
regula vivæ